

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu**

Wrocław, dnia 22 sierpnia 2011 r.

**Pan
Sławomir Pałka
Prezes
Sądu Rejonowego
w Oławie**

LWR 4101-14-03/2011
P/11/045

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu, przeprowadziła kontrolę w Sądzie Rejonowym w Oławie (zwanym również „Sądem”), w przedmiocie efektów wdrażania przedsięwzięć z zakresu e-administracji za okres od 1 stycznia 2010 r. do dnia zakończenia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w podpisanym w dniu 5 sierpnia 2011 r. protokole kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia funkcjonowanie Sądu w obszarze e-administracji.

Uzasadnienie przyjętej oceny ogólnej zawierają poniższe oceny cząstkowe.

1. Sąd Rejonowy posiadał stronę internetową będącą jednocześnie stroną podmiotową BIP, na której nie zamieszczono danych publicznych w zakresie dokumentacji przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpień, stanowisk, wniosków i opinii podmiotów ją przeprowadzających, jak również informacji w zakresie możliwości załatwiania przez obywatela spraw drogą elektroniczną, czym w ocenie NIK nie wypełniano obowiązku wynikającego m.in. z art. 6

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

ust. 1, pkt 3 lit. d) i pkt 4 lit. a) tiret drugi w zw. z m.in. art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej².

W ocenie NIK za nieprawidłowe należy uznać również nie umieszczenie na stronie internetowej Sądu odesłania do *Centralnej Bazy Danych Ksiąg Wiecznych*, jak również zakładki *E – Sąd*. Dopiero wskutek działań kontrolnych na przedmiotowej stronie umieszczono odesłanie do *Portalu Podsystemu Dostępu do Centralnej Bazy Danych Ksiąg Wiecznych*, przenoszące użytkownika na stronę Ministerstwa Sprawiedliwości, skąd obywatel może uzyskać wgląd do księgi wieczystej prowadzonej w formie elektronicznej oraz dodano zakładkę *E – Sąd* informującą obywateli o elektronicznym postępowaniu upominawczym, obsługiwanym przez XVI Wydział Cywilny Sądu Rejonowego w Lublinie, który został wyznaczony przez Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia tego postępowania w formie elektronicznej.

W pozostałym zakresie strona internetowa Sądu zawierała elementy określone w § 11 *rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie Biuletynu Informacji Publicznej*³. Informacje publikowane na stronie zawierały aktualne dane i były aktualizowane na bieżąco. Zdaniem NIK, obsługa strony podmiotowej BIP Sądu nie wykazywała wad powodujących utrudnienia w dostępie do prezentowanych danych i informacji. Na pierwszej stronie BIP znajdowała się zakładka zawierająca instrukcję korzystania z serwisu BIP, w tym link do głównego portalu BIP. Moduł wyszukiwający (okienko wyszukiwarki) działał prawidłowo. Dane publikowane na stronie internetowej Sądu oznaczone były danymi określającymi podmiot udostępniający informację oraz tożsamość osoby, która wprowadziła informację do BIP. Informacje zawierały oznaczenie czasu ich wytworzenia i udostępnienia. Publikowane dokumenty opatrzone były metadanymi w rozumieniu *rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 października 2006 r. w sprawie niezbędnych elementów struktury dokumentów elektronicznych*⁴. Do kluczowych informacji umiejscowionych na stronie podmiotowej BIP można było dotrzeć najpóźniej po kliknięciu trzeciego łącza. Na stronie internetowej Sądu umieszczono również m.in. elektroniczny formularz o wydanie odpisu księgi wieczystej czym dopełniono obowiązku wynikającego z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie określenia wzorów i sposobu udostępniania urzędowych formularzy wniosków stosowanych w sądach rejonowych prowadzących księgi wieczyste w systemie informatycznym⁵.

² Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198 ze zm.

³ Dz. U. z 2007 r. Nr 10, poz. 68

⁴ Dz. U. z 2006 r. Nr 206, poz. 1517

⁵ Dz. U. Nr 156, poz. 1527 ze zm.

2. Zastrzeżenia NIK budzi, nieumieszczenie na stronie BIP bezpośredniego adresu e-mail do biura podawczego Sądu, jak również informacji o możliwości składania dokumentów drogą elektroniczną, czym nie realizowano postanowień § 5 ust. 2 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 września 2005 r. w sprawie warunków organizacyjno – technicznych doręczania dokumentów elektronicznych*⁶. Niemniej jednak NIK pozytywnie ocenia działania podjęte przez Sąd w toku czynności kontrolnych, w postaci umieszczenia Elektronicznej Skrzynki Podawczej na stronie BIP w menu przedmiotowym, jak również poinformowania obywateli o możliwości składania dokumentów drogą elektroniczną.

W badanym okresie na adresy e-mail poszczególnych Wydziałów Sądu, Oddziału Administracyjnego, Zespołu Kuratorskiego oraz Sekretariatu Księgowości wpływały drogą elektroniczną sprawy dotyczące m.in.:

- usprawiedliwień nieobecności, opinii w zakresie toczącego się postępowania, pism procesowych, wniosków o przesłanie kopii protokołów rozpraw, zmiany terminów sporządzenia opinii, zmiany terminów rozpraw, rozłożenia na raty kosztów związanych z wynagrodzeniem za sporządzenie opinii w sprawie, informacji w zakresie terminów rozpraw, przesyłano potwierdzenia dokonania opłat do pozwu, dane uczestników postępowania, wniosków o przesłanie kopii wyroków;
- wniosków związanych z wszczętym elektronicznie postępowaniem upominawczym (EPU) poprzez platformę e-Sąd (zewidencjonowano wpływ 110 wniosków, w tym 39 w roku 2010).

NIK pozytywnie ocenia przyjętą w Sądzie praktykę w odniesieniu do spraw wpływających drogą elektroniczną do I Wydziału Cywilnego oraz III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich, gdzie korespondencja e-mailowa była drukowana, dołączana do akt sprawy i przedstawiana sędziemu referentowi celem podjęcia decyzji. Również w odniesieniu do korespondencji, która wpłynęła do Oddziału Administracyjnego i Księgowości zostały podjęte stosowne działania. Niemniej jednak NIK zwraca uwagę na fakt, iż wpływająca elektronicznie do Sądu korespondencja nie była ewidencjonowana a w związku z systematycznym oczyszczaniem skrzynek odbiorczych nie można było ustalić ile faktycznie i w jakim przedmiocie wpłynęło korespondencji drogą elektroniczną. Unormowania zawarte w instrukcji kancelaryjnej obiegu dokumentów stanowiącej załącznik do *zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego w Oławie z dnia 25 stycznia 2002 r.* nie obejmowały regulacji w zakresie procedur przyjmowania, potwierdzania odbioru, rejestracji i obiegu dokumentów składanych do Sądu elektronicznie. W ocenie NIK, stanowiło to naruszenie przepisów *rozporządzenia Ministra Spraw We-*

⁶ Dz.U. z 2005 r. Nr 200, poz. 1651 – przedmiotowe rozporządzenie obowiązywało do dnia 17 grudnia 2010 r.

*wewnętrznych i Administracji z dnia 30 października 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z dokumentami elektronicznymi*⁷, w szczególności § 6 pkt 10.

3. Kontrola wykazała, iż w okresie od października 2010 r. do 27 lipca 2011 r. do Wydziału Ksiąg Wieczystych wpłynęły łącznie 62 e-maile (wcześniejsze zostały usunięte w wyniku oczyszczania skrzynki odbiorczej), na które nie udzielono odpowiedzi. Tylko na podstawie zamówień przesyłanych drogą elektroniczną przygotowywane były do wglądu księgi wieczyste, natomiast w odniesieniu do pozostałych spraw nie podejmowano żadnych czynności. Zakres przedmiotowy spraw wpływających do V Wydziału Ksiąg Wieczystych oprócz ww. zamówień ksiąg wieczystych do wglądu i uzyskania ogólnych informacji związanych z funkcjonowaniem Wydziału, w tym m.in. spraw należących do jego właściwości i sposobu ich załatwiania, dotyczył również wskazywania przez obywateli błędów i omyłek pisarskich powstałych w wyniku migracji ksiąg lub zakładania nowych ksiąg w postaci elektronicznej. Kontrola wykazała, iż w ww. okresie wpłynęło łącznie 6 e-maili z uwagami odnośnie błędów i omyłek pisarskich, w odniesieniu, do których na podstawie przesłanych drogą elektroniczną uwag nie podjęto działań. Dopiero w wyniku osobistego lub telefonicznego kontaktu osób zainteresowanych w odniesieniu do 5 ksiąg dokonano sprostowań powstałych w czasie migracji błędów. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia brak podejmowania przez V Wydział Ksiąg Wieczystych działań w stosunku do wpływających drogą elektroniczną e-maili, ze szczególnym uwzględnieniem spraw dotyczących błędów i omyłek pisarskich występujących w księgach wieczystych.

Stwierdzono również wpływ e-maila zawierającego znamiona skargi na działalność Wydziału Ksiąg Wieczystych, w stosunku, do którego nie podjęto żadnych czynności, czym naruszono postanowienia § 5 *rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków*⁸, zgodnie, z którym skargi i wnioski mogą być wnoszone za pomocą poczty elektronicznej, co gwarantuje art. 63 Konstytucji RP, przyznającej każdemu obywatelowi prawo do składania petycji, skarg i wniosków.

4. W Planie Informatyzacji Państwa wprowadzonym *rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 marca 2007 r. w sprawie Planu Informatyzacji Państwa na lata 2007-2010*⁹ w części 4 określone zostały usługi oraz funkcjonalności dla sądów, za których wprowadzenie odpowiedzialne było Ministerstwo Sprawiedliwości. Usługi i funkcjonalności dotyczyły:

⁷ Dz.U. z 2006 r. Nr 206, poz. 1518

⁸ Dz.U. z 2002 r. Nr 5 poz. 46

⁹ Dz.U. z 2007 r. Nr 61, poz. 415

- obsługi elektronicznych wniosków o wgląd do księgi wieczystej,
- możliwości zapoznania się przez Internet z treścią księgi wieczystej,
- obsługi elektronicznych wniosków o wydanie odpisu księgi wieczystej,
- możliwości uzyskania przez Internet odpisu księgi wieczystej,
- obsługi elektronicznych wniosków o wpis do księgi wieczystej,
- elektronicznego dostępu do informacji o stanie spraw prowadzonych przez wydziały ksiąg wieczystych objęte systemem Nowej Księgi Wieczystej (NKW).

Kontrola wykazała, iż po przejściu ze strony internetowej Sądu na stronę podmiotową BIP Ministerstwa Sprawiedliwości drogą elektroniczną można było zapoznać się z treścią księgi wieczystej lub otrzymać odpis księgi wieczystej w postaci elektronicznej, niemniej jednak bez podpisu zapewniającego skutek prawny. Z uwagi na brak regulacji prawnych ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości nie można było uzyskać drogą elektroniczną odpisu księgi wieczystej, podpisanego w sposób zapewniający skutek prawny, nie można było także złożyć elektronicznie wniosku o wpis do księgi wieczystej wraz z wymaganymi dokumentami. W odniesieniu do uzyskania drogą elektroniczną informacji o stanie swojej sprawy prowadzonej przez Wydział Ksiąg Wieczystych, jedyną informacją dostępną drogą elektroniczną, a wynikającą z treści księgi wieczystej był numer pozycji dziennika księgi i chwila zamieszczenia wzmianki w księdze wieczystej oraz rozpatrzenie wniosku wpisem, niemniej jednak na podstawie tych informacji nie można było ustalić na jakim etapie znajduje się sprawa i kiedy zostanie rozpatrzona.

5. W celu oceny zgodności udostępnianej treści elektronicznej ksiąg wieczystych z ich postacią papierową przeprowadzono badanie na wybranej metodą statystyczną próbie 113 pozycji ze zbioru 7882 ksiąg wieczystych. W wyniku badania ujawniono błędy w 3 księgach wieczystych stanowiących 2,7 % poddanych badaniu ksiąg. W okresie od 1 października 2010 r. do 2 sierpnia 2011 r. w systemie Elektronicznej Księgi Wieczystej zaewidencjonowano ujawnienie w księgach wieczystych 110 błędów powstałych w trakcie migracji danych z ksiąg wieczystych z tego 39 w 2010 r. (35,4%) i 71 w 2011 r. (64,5%). Dodatkowo analiza maili wpływających do V Wydziału Ksiąg Wiecznych ujawniła błędy w 1 księdze, które do dnia zakończenia kontroli nie zostały zaewidencjonowane i poprawione.

Sąd prawidłowo dokonywał sprostowań błędów powstałych podczas migracji ksiąg wieczystych stosując odpowiednio m.in. art. 18 ustawy z dnia 14 lutego 2003 r. o przenoszeniu treści księgi wieczystej do struktury księgi wieczystej prowadzonej w systemie informatycznym¹⁰ oraz art. 626¹³ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. kodeks postępowania cywilnego.

¹⁰ Dz.U. z 2007 r. Nr 42, poz. 363,

go¹¹, jak również rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych z dnia 23 lutego 2007 r.¹² i zarządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej z dnia 12 grudnia 2003 r.¹³.

Obsługa systemu Nowej Księgi Wieczystej, zdaniem NIK nie budzi zastrzeżeń.

6. Na potrzeby prowadzenia Systemu Ksiąg Wieczystych w formie elektronicznej Sąd otrzymał od Ministerstwa Sprawiedliwości sprzęt informatyczny o wartości 329,3 tys. zł w postaci m.in. serwerów, stacji roboczych, oprogramowania, drukarek, czytników kodów kreskowych. Migracja ksiąg wieczystych prowadzonych przez Sąd Rejonowy w Oławie rozpoczęła się od 1 października 2010 r., a koszty związane z przewozem oraz migracją ksiąg nie obciążały Sądu. Jedynymi kosztami związanymi z wdrożeniem Systemu Nowej Księgi Wieczystej poniesionymi przez Sąd były koszty delegacji pracowników na szkolenia w zakresie działania systemu (1,8 tys. zł). Łączne koszty funkcjonowania w badanym okresie V Wydziału Ksiąg Wieczystych, w ramach e – administracji wynosiły 37,3 tys. zł, w tym: materiały – 21,7 tys. zł, wynajem dodatkowych pomieszczeń z urządzeniami systemu alarmowego – 11,3 tys. zł i klimatyzator do serwerowni wraz z montażem – 4,3 tys. zł.

Koszty związane z funkcjonowaniem strony internetowej Sądu w okresie od 1 stycznia 2010 r. do 2 sierpnia 2011 r. wyniosły 220,50 zł i dotyczyły opłaty za domenę internetową.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi NIK wnosi o:

1. Podjęcie działań mających na celu umieszczanie na stronie BIP danych publicznych w zakresie dokumentacji przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpień, stanowisk, wniosków i opinii podmiotów ją przeprowadzających zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 lit. a) tiret drugi w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198 ze zm.).
2. Podjęcie działań mających na celu wprowadzenie regulacji w zakresie procedur przyjmowania, potwierdzania odbioru, rejestracji i obiegu dokumentów składanych do Sądu elektronicznie zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Ad-

¹¹ Dz.U. z 1964 r., Nr 43, poz. 296 ze zm.

¹² Dz.U. z 2007 r. Nr 38, poz. 249,

¹³ Dz.Urz. MS z 2003 r. Nr 5, poz. 22 ze zm.

ministracji z dnia 30 października 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z dokumentami elektronicznymi (Dz.U. z 2006 r. Nr 206, poz. 1518).

3. Zwiększenie nadzoru i kontroli nad V Wydziałem Ksiąg Wieczystych w zakresie wpływu i rozpatrywania spraw wpływających drogą elektroniczną.
4. Podjęcie działań mających na celu dokonywanie z urzędu sprostowań w księgach wieczystych błędów i oczywistych omyłek pisarskich powstałych w trakcie migracji ksiąg na podstawie wpływających drogą elektroniczną zgłoszeń obywateli.
5. Zapewnienie w każdym przypadku rozpatrywanie wpływających drogą elektroniczną skarg zgodnie ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2000 r. NR 98, poz. 1071 ze zm.).

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Prezesowi, prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK o sposobie ich rozpatrzenia.

DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up.
mgr inż. Zdzisław Boręba
WICEDYREKTOR

